

Cadillac 1904 på gården hos Erik Jons/Lars Ers, Lungre den 9 juli 1905.



Fotografen Hans Ericssons bildtext: Lungre, Riksdagsman Johan Olofssons bil (en av de första i Jämtland). På Agnes och Anders Olssons bröllop.

Personerna i bilen fr v Johan Olofsson, Lars O Eriksson, Edla Eriksson och okänd (möjligen Lars och Edlas svåger P O Lindberg).

Mycket talar för att just den här bilen är tillverkad redan det allra första Cadillacåret 1903 men att Johan O köpt den i Stockholm eller ännu längre bort 1904 . I så fall tillhör den i alla fall en av de allra tidigaste serietillverkade och riktigt körbara bilarna som fanns att tillgå över huvud taget.

Sven Schylberg har skrivt om den andra bilen som sågs i Brunflo sommaren 1905 (kan ha varit på väg att skjutsa Agnes hem till bröllopet i Lungre !):

"Nästa bil kom körande från Digernäs över Marieby. I Brunflo blev det stopp vid järnvägsövergången.

Bilen fördes av riksdagsmannen Johan "Orsa" Olofsson i Digernäs. Han kom körande med en 1904 års Cadillac för fyra personer. Cadillacen kunde uppnå den respektabla hastigheten av 40 km/ tim.

Johan Orsa hade tillsammans med handlanden Jonas Petter Hård,

häradshövding Karl Ekberg och handlanden K.J. Karlsson i Östersund inköpt den här bilen.

Hård & Forsberg hade redan 1905 engagerat sig som återförsäljare i Jämtland för automobilerna *Star och N. A. G.*, som de annonserade för i Jämtlands Tidning.

Johan Orsa var nu ute på en lusttur till blivande svågern folkskollärare Anders Olsson på Lövberget.

Även den här bilen liknade en trilla mer än en bil. Den här händelsen berättades för mig av Axel Abrahamsson från Marieby på 1970-talet. ”Trots att vi, min far och jag, kom körande med häst och kärra så var hästen trygg”. Många nyfikna hade samlats vid järnvägsövergången. Johan Orsa hälsade och demonstrerade den mörkröda vagnen, som hade pneumatiska gummiringar. Sen bar det iväg till lärarinnan Agnes Eriksson på Lövberget.”

Bildsviten nedan visar bl a några renoveringar av samma modell. Bilbilden från USA på den första årsmodellen från 1903 visar originalfärgen och baddörren till den löstagbara bakre soffan, vilken kunde ersättas med t ex ett lastflak. Däremot har den renoverade USA-bilen fel däck (=slangdäck som kom på nästa årsmodell). Johan Orsas bil ser ut att ha något som kallas tubdäck vilket var den allra första årsmodellens (1903) utrustning. Jämtlandsbilen saknade som synes även lyktor och var så tidig att den inte heller hade registreringskylt, vilken i så fall skulle ha haft ett A-nummer efter inköpsorten.

Samma Johan Orsas bil med en av de andra ägarna som passagerare på resa i Föllinge ca tio mil hemifrån fanns på Jamtli, liksom bilderna längre ner på en lite äldre Johan O och hans gård strax söder om Frösön som nu ägs av barnbarnsbarn. Barnbarnen bröderna Kjell Persson i Fannbyn och Bertil Persson Digernäs lever också men har aldrig sett bilen, som sannolikt försvann relativt tidigt.

Bilderna på en originalmotor från 1904 och bakändan på en 1907 års ganska oförändrad modell har jag själv fotograferat hos min granne i Kungsör, Stig Fransson som äger och har renoverat dessa. På motorn fattas planetväxellådan, en liten burk tillsammans med kedjedrevet på högra sidan mitt emot svänghjulet och som innehåller halvfart och backdrev - kan anas bortom kedjan på nästa bild. Man kunde även relativt enkelt byta kedjekrans på bakaxeln för att prioritera fart eller kraft.



© Okänd/Jamtli



Östersunds första personbil Cadillac, årsmodell 1904. Förare Severin Lindgren och passagerare häradshövding Karl Ekberg, på resa i Föllinge 1905-06. Bild nr. 76X108.8



Riksdagsman Johan Olofssons gård i Digernäs. Den liggande mannen är Johan Olofsson. Uppgifter: Bertil Persson, Östersund, 1990. Original i JLM. Bild nr: 88X21:14

Mycket nära granne till bröllopsgården var Jonas Hanssons gård. Jonas var ogift och umgicks flitigt med sina grannar, där brudens bror Lars Ersa också var gift med Jonas syster, Brita. Av någon okänd anledning deltog inte Jonas vid detta bröllop och missade den här historiska bilhändelsen. Annars var Jonas mycket social och dessutom nyfiken på allt som var nytt. Jag har läst Jonas dagbok för dom här dagarna och det här bröllopet passerar helt oförmärkt - annars noterade han flitigt alla sociala och tekniska evenemang som förekom i en ganska vidsträckt omgivning.

Nu sommaren 2012 hittade jag i Jonas gårdsmuseum en tidningssida ur Dagens Nyheter 1936 som kan ha anknytning till den gamla missade bilhändelsen. Det är 30 år efteråt, några år innan Jonas dog och fotoreportaget som återges nedan har rubriken I BILENS BARNDOM. Stockholmsdroskan från 1904 torde vara exakt samma modell som Johan Orsas bil.

Dagens Nyheter år 1936

I BILENS

En av Sveriges första droskbilschaufförer, hr Thure Bäckman i Boxholm, har tillställt Dagens Nyheter's söndagsbilaga dessa bilder från bilens barndomsår. Längst till höger en droskbil av anno 1908, märke Cadillac, 20 hkr. Till vänster om denna vagn en annan av samma märke daterad 1905 och skolmaskin för åtskilliga polismän och chaufförer. Bilden härunder visar den första droskbilen i Västerås 1906 (med fotogenlykta). I undre raden från vänster en kupé från 1909, hr Bäckman själo som furstlig chaufför hos överståthållaren i Elsass Lothringen von Wedels, den första droskbilen i Stockholm från 1904, maximi-fart 40 km., och en av de första bilarna i arméns tjänst, foto-graferad vid manöverbäck i Strängnäs. Det är general K. A. B. Amundsen som sitter vid ratten.



